# Становище на Европейския икономически и социален комитет относно Предложение за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“

*(COM(2022) 47 final — 2022/0033 (NLE)*

(2022/C 365/07)

Докладчик: **Stoyan TCHOUKANOV**

| | |
|---|---|
| Искане за консултация | Съвет, 16.3.2022 г. |
| Правно основание | Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз |
| Компетентна секция | „Единен пазар, производство и потребление“ |
| Приемане от секцията | 1.6.2022 г. |
| Приемане на пленарна сесия | 15.6.2022 г. |
| Пленарна сесия № | 570 |
| Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“) | 207/0/5 |

## 1. **Заключения и препоръки**

1.1. Полупроводниците са в центъра на силни геополитически интереси, като предоставят на държавите условия за действия (военни, икономически и промишлени) и за насърчаване на цифровия и екологичния преход. Те са от съществено значение за стратегическата и промишлената автономност.

1.2. Поради това ЕИСК споделя стратегическата цел за повишаване на устойчивостта на европейската екосистема в областта на полупроводниците и изразява съгласие, че Европа трябва да привлича инвестиции за проектиране и производство на най-модерни интегрални схеми, но счита, че ще се постигне по-голяма устойчивост, ако европейските изследователи, инженери и квалифицирана работна сила бъдат насърчавани да останат в Европа, наред с другото, чрез финансови стимули и конкурентни възможности за професионално развитие в сравнение с това, което се предлага в Азия или САЩ.

1.3 Като се има предвид спешната необходимост от действия, не е била извършена оценка на въздействието и не е била предвидена онлайн обществена консултация. ЕИСК използва от възможността да изрази известни опасения относно липсата на оценка на въздействието в предложението. ЕИСК е наясно, че извършването на техническа оценка на въздействието със стандартна продължителност би отнело твърде дълго време предвид неотложната ситуация, но той е на мнение, че Комисията е трябвало поне да предостави интелигентна матрица за динамична симулация, за да помогне на съзаконодателите и гражданското общество да предвидят потенциалното въздействие на предложението.

1.4. Загрижеността на ЕИСК относно бюджета, отпуснат на съвместното предприятие „Интегрални схеми“, се засилва от липсата на оценка на въздействието, тъй като гражданското общество не може да формира собствено мнение относно обосновката или методологията, използвани от Комисията за определяне на бюджета. Законодателната финансова обосновка, приложена към Законодателния акт за интегралните схеми, не е достатъчна.

1.5. ЕИСК счита, че за компенсиране на инвестициите и научноизследователските усилия на новаторите в ЕС, като същевременно се отговоря на нуждите на изпълнителите/потребителите, и за да се даде възможност да се стимулират иновативни полупроводници и да се създаде стабилна най-съвременна европейска екосистема от интегрални схеми, интелектуалната собственост е от толкова съществено значение, че тя следва да бъде посочена в разпоредбите на предложението, а не само в обяснителния меморандум, който няма правно обвързващи последици.

1.6. Предложеното съвместно предприятие „Интегрални схеми“ по-специално има за цел намаляване на рисковете и несигурността за промишлеността, свързани с инвестирането в научноизследователска и иновационна дейност и нови технологии, чрез поделяне на рискове и осигуряване на предвидимост на инвестициите. Американски производител на чипове разкри планове за инвестиции до 88 милиарда щатски долара в цяла Европа като част от амбициозно разширяване, насочено към намаляване на дисбалансите в световната верига за доставки на полупроводници, и показва положителната реакция на инвеститорите за предложения Европейски законодателен акт за интегралните схеми.

2. **Въведение**

2.1. Автомобили, компютри, смартфони, приложения и инфраструктури за здравеопазване, енергетика, сигурност, комуникации и промишлена автоматизация: през последните месеци в много сектори се наблюдават закъснения при доставките. Причината за това е недостигът на полупроводници — много малките компоненти, с които са оборудвани нашите технологични устройства.

2.2. Полупроводниците са в центъра на силни геополитически интереси, като предоставят на държавите условия за действия (военни, икономически и промишлени) и за насърчаване на цифровия и екологичния преход. Войната на Русия срещу Украйна вероятно ще има много странични ефекти в средносрочен и дългосрочен план за сектора на полупроводниците — основен приоритет за цифровия суверенитет на ЕС. Ситуацията ще засегне производството на неон, паладий и $C_4F_6$, три материала, които са от решаващо значение и са незаменими за микрочиповете.

2.3. Съединените щати доминират в проектирането на полупроводници и освен това през януари 2021 г. Конгресът на САЩ приеме Закона за създаване на полезни стимули за производство на полупроводници за Америка („Закон за CHIPS“). Азиатското производство е концентрирано по-специално в Тайван и осигурява около 70 % от общото производство и 90 % от най-напредналите в технологично отношение чипове. Въпреки че настоящият недостиг се дължи отчасти на пандемията от COVID-19, не трябва да се пренебрегва значението на икономическата конкуренция между Вашингтон и Пекин. Този контекст на икономическа конкуренция поставя Тайван на предна линия в технологичната конкуренция между двете сили.

2.4. Във връзка с това целта на предложения регламент е да се създаде съвместно съвременна европейска екосистема за интегрални схеми, включително производство. С него се изменят настоящите предложения, за да се доразвият силните страни на Европа и да се преодолеят съществуващите слабости, да се развие процъфтяваща екосистема на полупроводниците и устойчива верига на доставки, като същевременно се определят мерки за подготовка, предвиждане и реагиране на бъдещи прекъсвания на веригата на доставки.

2.5. Предложението за *регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“* („предложението“) допълва предложението за законодателен акт за интегралните схеми. Една от целите на предложения законодателен акт за интегралните схеми е да се създаде инициативата „Интегрални схеми за Европа“ в подкрепа на широкомащабното изграждане на капацитет. Действията в рамките на инициативата ще се изпълняват предимно чрез съвместното предприятие „Интегрални схеми“, т.е. измененото и преименувано съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“.

2.6. Бюджетът на ЕС ще подкрепи инициативата „Интегрални схеми за Европа“ с общо до 3,3 млрд. евро, включително 1,65 млрд. евро чрез програмата „Хоризонт Европа“ и 1,65 млрд. евро чрез програмата „Цифрова Европа“. От тази обща сума 2,875 млрд. евро ще бъдат усвоени чрез съвместното предприятие „Интегрални схеми“.

3. **Общи бележки**

3.1. *Човешки капитал*

3.1.1. ЕИСК отбелязва, че целта не е да се постигне самостоятелност, което не е постижима цел, тъй като взаимозависимостите продължават да бъдат силни във веригите на доставки с трети държави, а да се ускори процесът на постигане на стратегическа автономност, технологичен суверенитет и реформиране на глобалната рамка за конкуренцията чрез укрепване на общата промишлена политика в ЕС.

3.1.2. ЕИСК споделя стратегическата цел за повишаване на устойчивостта на европейската екосистема на полупроводниците и изразява съгласие, че Европа трябва да привлича инвестиции за проектиране и производство на най-модерни интегрални схеми, но счита, че ще се постигне по-голяма устойчивост, ако европейските изследователи, инженери и квалифицирана работна сила бъдат насърчавани да останат в Европа, наред с другото, чрез финансови стимули и конкурентни възможности за професионално развитие в сравнение с това, което се предлага в Азия или САЩ.

3.1.3. Една от целите на пакета за законодателния акт за интегралните схеми е да се подкрепи широкомащабното изграждане на капацитет чрез инвестиции в трансгранични научни изследвания, за да се даде възможност за разработване на високотехнологични полупроводникови технологии от следващо поколение, включително акцент върху стартиращите и разрастващите се предприятия.

3.1.4. В предложението се поставя акцент върху подкрепата за инвестициите в трансгранични и публично достъпни инфраструктури за научни изследвания, развойна дейност и иновации, създадени в Европейския съюз. ЕИСК отбелязва, че за постигането на тези цели ЕС трябва да може да разчита на човешкия капитал, на изследователи, тъй като те са единствените, които могат да развият потенциала за иновации на ЕС. ЕИСК си задава въпроса какви конкретни мерки се предприемат, за да се гарантира, че изследователите от ЕС няма да търсят начини да емигрират извън ЕС, и за да се гарантира активната им роля в предвидената мрежа от центрове за експертни познания в цяла Европа?

3.1.5. Изследователите и младите инженери като цяло считат, че възнагражденията и кариерното развитие са по-добри в държавите извън ЕС. Във връзка с това ЕИСК призовава Комисията да предостави статистически данни в това отношение, които биха позволили да се оценят тенденциите по отношение на изтичането на мозъци към други научноизследователски и центрове за експертни познания. Програма за ускоряване на процеса на признаване на чуждестранни специалисти може да привлече допълнителни ресурси за проекта. На практика целите на предложението ще се обезсмислят, ако изследователи, инженери и квалифицирана работна сила не желаят да работят и да останат в ЕС.

3.2. *Оценка на въздействието*

3.2.1. Като се има предвид спешната необходимост от действия, не е била извършена оценка на въздействието и не е била предвидена онлайн обществена консултация.

3.2.2. Неотложността не може да се отрече. От края на 2020 г. производителите са изправени пред недостиг на компоненти, особено на полупроводници. Този недостиг се дължи на редица кумулативни фактори:

— ограниченията на свободата на движение, свързани със здравната криза, предизвикана от COVID-19, които доведоха до спиране на производството, което причини забавяне на доставките;

— климатичните условия: тежките суши в Тайван засегнаха осезаемо производството на полупроводници, което изисква много вода;

— повишеното търсене на електронно оборудване (компютри и др.);

— увеличаването на броя на електрическите превозни средства;

— нарастващия интерес към добиване на криптовалути, които изискват графични процесори, съставени от полупроводници;

— внедряването на 5G, което изисква полупроводници в периферните устройства;

— автоматизацията на заводите като част от свързани с четвъртата индустриална революция проекти, в които се използват полупроводници.

3.2.3. ЕИСК счита, че проблемът не е свързан единствено с неотложността, но и с факта, че 70 % от полупроводниците се произвеждат от TSMC и Samsung Electronics. С оглед на голямото търсене те трябва да дадат приоритет на определени клиенти, а за изграждането на нов завод за производство са необходими между две и три години ([1]).

3.2.4. ЕИСК използва от възможността да изрази известни опасения относно липсата на оценка на въздействието в предложението. През април 2021 г. Европейската комисия стартира своята програма за по-добро регулиране с цел „обединяване на силите за по-добро законотворчество“ ([2]). С нея се въвежда подходът на „отмяна на предишни тежести при въвеждане на нови“, който ще се превърне в ключова ос на политиките на ЕС от 2022 г. нататък.

3.2.5. ЕИСК е наясно, че извършването на техническа оценка на въздействието със стандартна продължителност би отнело твърде дълго време предвид неотложната ситуация и на практика би било безполезна, но е на мнение, че Комисията е трябвало поне да предостави интелигентна матрица за динамична симулация, за да помогне на съзаконодателите и гражданското общество да предвидят потенциалното въздействие на предложението.

3.2.6. Липсата на оценка на въздействието има отрицателно въздействие върху възможността на ЕИСК да формира собствено мнение относно обосновката или методологията, използвани от Комисията за определяне на бюджета на съвместното предприятие „Интегрални схеми“. Законодателната финансова обосновка, приложена към Законодателния акт за интегралните схеми, също не е достатъчна. Гражданското общество трябва точно и конкретно да знае откъде идва и къде отива финансирането.

([1]) Journal du Net. 2.11.2021 г.

([2]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите *По-добро регулиране: обединяване на силите за по-добро законотворчество*, COM(2021) 219 final.

3.3. *Интелектуална собственост*

3.3.1. Интелектуалната собственост (ИС) е понятие, което е смислово претоварено в опасна степен. В най-общия смисъл то означава всяко знание, което е нечия собственост. Пример за това е патентът. Патентът признава собствеността върху знанието и осигурява условията за закрилата му.

3.3.2. В сектора на полупроводниците обаче терминът е с добре установено значение на проектна единица или единица за проверка, която е предварително опакована и е на разположение за лицензиране. ИС за полупроводник (SIP) или ИС за дизайн (DIP) обикновено означават едно и също и често се означават като блокове ИС или ядра ИС. Това е част от дизайна, като например процесор, която е била предварително проверена и може да бъде включена в чужд дизайн.

3.3.3. На практика правните и управленските усилия, необходими за договаряне на лицензи, също често превишават ползите от лицензирането на ИС за дизайни. Поради това предприятията за полупроводници често използват интелектуалната си собственост под формата на патенти. Големите патентни портфейли могат да се използват както за ограничаване на конкуренцията, така и за подобряване на конкурентната им позиция чрез кръстосано лицензиране.

3.3.4. В обяснителния меморандум на предложението се посочват „потребителски общности с (…) доставчици на интелектуална собственост (ИС)“, посочват се ползвателите на ИС, но не се споменава носителят на правата върху интелектуалната собственост. След това в него се заявява „центровете за експертни познания ще улеснят открития, прозрачен и недискриминационен достъп до проектантската инфраструктура и пилотните линии и тяхното ефективно използване“.

3.3.5. Поради това ЕИСК се пита дали „недискриминационният достъп“ се отнася до подхода за справедливо, разумно и недискриминационно (FRAND) лицензиране на патенти от съществено значение за стандарт (ПСЗС). Ако това е така, предложението следва да гарантира балансиран и прагматичен подход към справедливото, разумно и недискриминационно (FRAND) лицензиране — подход с акцент върху повишаване на прозрачността и намиране на компромисен вариант, който ще компенсира по подходящ начин новаторите в ЕС, като същевременно отговаря на нуждите на изпълнителите/ползвателите и ще даде възможност за стимулиране на иновациите.

3.3.6. На последно място, но не и по значение, ЕИСК счита, че интелектуалната собственост е от толкова съществено значение за постигане на целите на предложението, че тя следва да бъде изрично посочена в разпоредбите на предложението, а не само в обяснителния меморандум, който няма правно обвързващо действие.

Брюксел, 15 юни 2022 година.

*Председател*
*на Европейския икономически и социален комитет*
Christa SCHWENG